

ریسک‌های سرمایه‌گذاری در واردات فلزات فولادی در قبال صادرات با توجه به تورم در ایران

دکتر جواد عین‌آبادی

استادیار گروه مالی و حسابداری، موسسه آموزش عالی الکترونیکی ایرانیان، تهران، ایران.
javadeinabadi@gmail.com

مهتا موسی

دانشجوی کارشناسی ارشد مالی - مهندسی مالی و مدیریت ریسک، دانشکده مدیریت، موسسه آموزش عالی الکترونیکی ایرانیان، تهران، ایران. (نویسنده مسئول).
mahta.mousa.1403@gmail.com

چکیده

سرمایه‌گذاری در واردات فلزات فولادی در شرایط اقتصادی کنونی ایران، به‌ویژه در زمان تورم بالا، با چالش‌های مختلفی روبه‌رو است که ریسک‌های خاص خود را به همراه دارد. پژوهش حاضر با هدف ریسک‌های سرمایه‌گذاری در واردات فلزات فولادی در قبال صادرات در ایران با توجه به تورم انجام شد. این پژوهش با روش کیفی انجام شد و داده‌ها از طریق مطالعه کتابخانه‌ای جمع‌آوری شد. نتایج نشان داد در شرایط تورمی، واردات فلزات فولادی به دلیل نوسانات ارزی و افزایش هزینه‌ها با ریسک‌های بالاتری همراه است، در حالی که صادرات، با وجود فرصت‌های درآمدی، از مشکلات تحریمی و محدودیت‌های بازارهای خارجی رنج می‌برد. بنابراین، انتخاب بهترین مسیر سرمایه‌گذاری به وضعیت اقتصادی کشور و شرایط خاص بازار بستگی دارد.

کلیدواژه‌ها: ریسک‌های سرمایه‌گذاری، واردات، صادرات، تورم، فلزات فولادی.

مقدمه

در دنیای تجارت بین‌الملل، واردات و صادرات فلزات فولادی نقش بسزایی در شکل‌دهی به اقتصاد کشورها دارد. ایران به عنوان یکی از تولیدکنندگان مهم فولاد در منطقه، علاوه بر ظرفیت‌های صادراتی، به واردات این محصولات برای تأمین نیازهای خاص صنعتی نیز وابسته است (ابونوری و واعظی، ۱۴۰۰). با این حال، شرایط اقتصادی داخلی، به ویژه نرخ تورم و نوسانات ارزی، تأثیر مستقیمی بر سودآوری و موفقیت سرمایه‌گذاری‌ها در این حوزه می‌گذارد. تورم به عنوان یکی از چالش‌های کلیدی اقتصاد ایران، نه تنها قدرت خرید را کاهش می‌دهد، بلکه هزینه‌های واردات را به شدت تحت تأثیر قرار می‌دهد. از سوی دیگر، صادرات فلزات فولادی می‌تواند فرصتی برای کسب درآمد ارزی و کاهش اثرات تورم بر اقتصاد داخلی باشد (قذافی^۱، ۲۰۲۴). در این میان، انتخاب استراتژی مناسب برای سرمایه‌گذاری در واردات یا صادرات فلزات فولادی مستلزم بررسی دقیق ریسک‌ها و فرصت‌ها در هر دو زمینه است.

تورم یکی از چالش‌های ساختاری اقتصاد ایران است که بر تمامی بخش‌های اقتصادی، از جمله تجارت خارجی (صادرات و واردات)، تأثیرات عمیقی دارد. در شرایط تورمی، پویایی‌های تجارت بین‌المللی تغییر می‌کند و بازرگانان و سرمایه‌گذاران با چالش‌ها و فرصت‌هایی مواجه می‌شوند که تصمیم‌گیری‌های آنها را پیچیده‌تر می‌کند. در شرایط تورمی، واردات و صادرات در ایران هر دو با چالش‌های جدی و فرصت‌هایی مواجه هستند. واردکنندگان با مشکلاتی مانند افزایش هزینه‌ها

¹ Qazzafi

و کاهش قدرت خرید داخلی مواجه می‌شوند، در حالی که صادرکنندگان می‌توانند از مزیت کاهش ارزش پول ملی بهره‌مند شوند اما با هزینه‌های تولید بالا و محدودیت‌های بین‌المللی روبرو هستند. در چنین شرایطی، سیاست‌گذاری دقیق و استفاده از راهبردهای هوشمندانه می‌تواند به کاهش ریسک‌ها و استفاده بهینه از فرصت‌ها کمک کند (والد^۱ و همکاران، ۲۰۲۱).

فلزات فولادی به عنوان یکی از اساسی‌ترین مواد اولیه صنعتی، نقشی کلیدی در توسعه زیرساخت‌ها، صنایع خودروسازی، ساختمان‌سازی و تولیدات صنعتی دارند. به آلیاژهای آهنی که بین دوهزارم درصد تا حدود ۲ درصد کربن داشته باشند، فولاد اطلاق می‌شود (باوی و همکاران، ۱۴۰۲). خواص فولاد به درصد کربن موجود در آن، عملیات حرارتی انجام شده بر روی آن و فلزهای آلیاژدهنده موجود در آن بستگی دارد. از فولادی که بین دوهزارم درصد تا دودهم درصد کربن داشته باشد برای ساختن سیم، لوله و ورق‌های فولادی استفاده می‌شود. تولید محصولات فولادی به روش‌های جدید و شکل امروزی در بخش‌های مختلف نظیر راه‌آهن، صنایع اتومبیل‌سازی، هواپیماسازی، کشتیرانی و سایر بخش‌ها کاربرد دارد و از گذشته تا به امروز نیز در حال رشد بوده است. نورد سرد و گرم نیز یکی از روش‌های مرسوم برای تولید ورق‌های فولادی است (نقیبی، ۱۴۰۳).

ایران به دلیل دارا بودن منابع طبیعی غنی و دسترسی به انرژی ارزان، یکی از قطب‌های تولید فولاد در منطقه خاورمیانه محسوب می‌شود. با این وجود، تقاضای داخلی برای برخی از انواع خاص فلزات فولادی یا محصولات نهایی این صنعت، گاهی فراتر از ظرفیت تولید داخلی بوده و نیاز به واردات را ایجاد می‌کند. در کنار این نیاز، تورم به عنوان یکی از معضلات پایدار اقتصاد ایران، چالش‌های متعددی را برای فعالیت‌های تجاری به وجود آورده است. تورم نه تنها باعث افزایش هزینه‌های تولید و واردات می‌شود، بلکه با تضعیف قدرت خرید و تغییرات سریع در نرخ ارز، سودآوری تجارت را به خطر می‌اندازد. (ودادی و همکاران، ۱۳۹۷). از طرف دیگر، صادرات فلزات فولادی، فرصتی برای ورود ارز به کشور، تقویت صنعت داخلی و کاهش وابستگی به بازار داخلی است. با این حال، واردات و صادرات فلزات فولادی در ایران، هر دو با مجموعه‌ای از ریسک‌ها و چالش‌ها همراه هستند. واردات به شدت تحت تاثیر نوسانات نرخ ارز، سیاست‌های تجاری داخلی و تحریم‌های بین‌المللی قرار دارد، در حالی که صادرات نیز با رقابت جهانی، مقررات محدودکننده و چالش‌های بازاریابی بین‌المللی مواجه است. در این شرایط، تصمیم‌گیری در مورد سرمایه‌گذاری در واردات یا صادرات فلزات فولادی نیازمند درک عمیقی از عوامل تاثیرگذار، ریسک‌های اقتصادی و فرصت‌های موجود است (مارتا^۲ و همکاران، ۲۰۱۸).

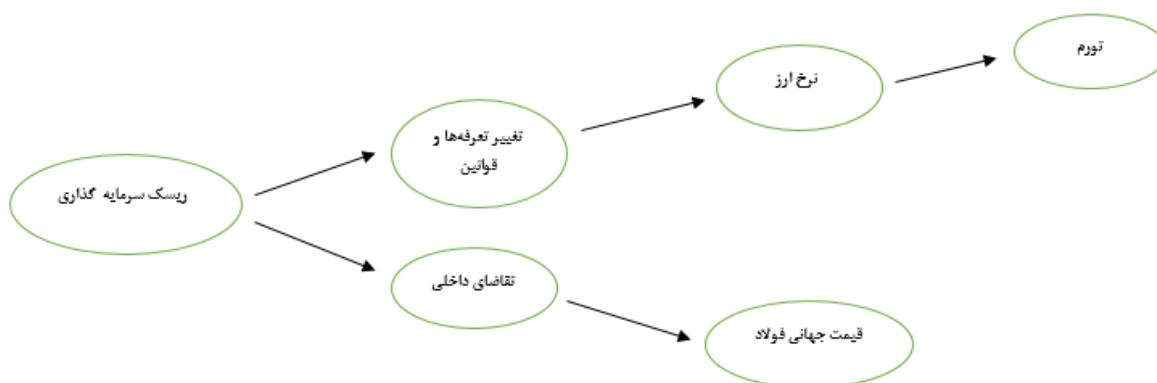
بررسی تجارت انواع ورق‌های فولادی نشان می‌دهد که در ۱۰ سال گذشته، میانگین واردات انواع ورق‌های فولادی ۱٫۵ میلیارد دلار بوده و به طور میانگین حدود ۶۰۰ میلیون دلار ورق فولادی صادر شده است. بررسی انواع ورق‌های صادراتی و وارداتی مشخص می‌کند که محصولات با ارزش‌افزوده کم (ورق‌های گرم با عرض کم و ضخامت بالا) صادر شده است و محصولات با ارزش‌افزوده بالا وارد شده است (ورق‌های گرم زیر ۳ میلیمتر و ورق‌های نورد سرد زیر ۱ میلیمتر و انواع ورق‌های آلیاژی) (ثانوی فرد و همکاران، ۱۴۰۰). در چنین شرایطی این مقاله با هدف تحلیل جامع این موضوع، تلاش می‌کند تا دیدگاهی شفاف و عملی برای سرمایه‌گذاران، بازرگانان و فعالان صنعت فولاد ارائه دهد. پژوهش حاضر به دنبال آزمون این فرضیه است که ریسک‌های سرمایه‌گذاری در واردات فلزات فولادی در قبال صادرات تحت تاثیر تورم در ایران افزایش می‌یابد، به طوری که نوسانات قیمت داخلی، عدم ثبات ارزش ارز و تغییرات مداوم در قوانین تجاری و گمرکی، توانایی سرمایه‌گذاران را در دستیابی به سود قابل پیش‌بینی کاهش می‌دهد. تمرکز اصلی این

¹ Wild

² Martha

تحلیل بر اثرات تورم و تغییرات اقتصادی بر واردات و صادرات فلزات فولادی خواهد بود و راهکارهایی برای مدیریت ریسک و استفاده بهینه از فرصت‌ها پیشنهاد خواهد کرد.

متغیر وابسته تحقیق ریسک سرمایه‌گذاری است که شامل مواردی نظیر کاهش سودآوری، نوسانات نقدینگی، و عدم تحقق بازگشت سرمایه می‌باشد. متغیرهای مستقل عبارت‌اند از تورم، نرخ ارز، قیمت جهانی فلزات فولادی، تعرفه‌های گمرکی و تغییرات قانونی و همچنین تقاضای داخلی. همچنین وضعیت اقتصادی کشور (رشد GDP)، سطح رقابت در بازار فلزات و هزینه حمل و نقل و لجستیک را می‌توان به عنوان متغیرهای کنترلی در نظر گرفت. براین اساس می‌توان مدل تحقیق حاضر را به این شکل طراحی کرد:

شکل (۱): مدل تحقیق

روش شناسی

در این تحقیق، برای آزمودن فرضیه تحقیق، از روش مطالعه اسنادی و کتابخانه‌ای استفاده شد که با مراجعه به منابع موجود از جمله مقالات و نشریات علمی معتبر و آمارهای منتشر شده، داده‌ها را جمع‌آوری کرده و فرایند گردآوری داده‌ها برحسب اشیاع نظری ادامه یافت. روش کتابخانه‌ای در این تحقیق با تمرکز بر استفاده از منابع معتبر و رسمی، بستری جامع برای تحلیل دقیق تأثیر تورم و متغیرهای مرتبط بر ریسک سرمایه‌گذاری فراهم می‌کند. این روش با فراهم آوردن پیشینه نظری قوی و داده‌های آماری قابل اتکا، به شناسایی الگوها و روابط موجود کمک می‌کند. پایگاه داده‌های علمی مانند Google Scholar، Scopus، Springer و وبسایت‌های رسمی و دیتابیس‌های آماری از جمله منابع مورد استفاده بوده که برای گردآوری گزارش‌های بانک مرکزی ایران (برای نرخ تورم و نرخ ارز)، آمارهای سازمان تجارت جهانی (برای قیمت جهانی فلزات و تعرفه‌ها)، گزارش‌های اقتصادی معتبر (مانند صندوق بین‌المللی پول یا بانک جهانی) مورد استفاده قرار گرفت.

جایگاه صنعت فولاد ایران

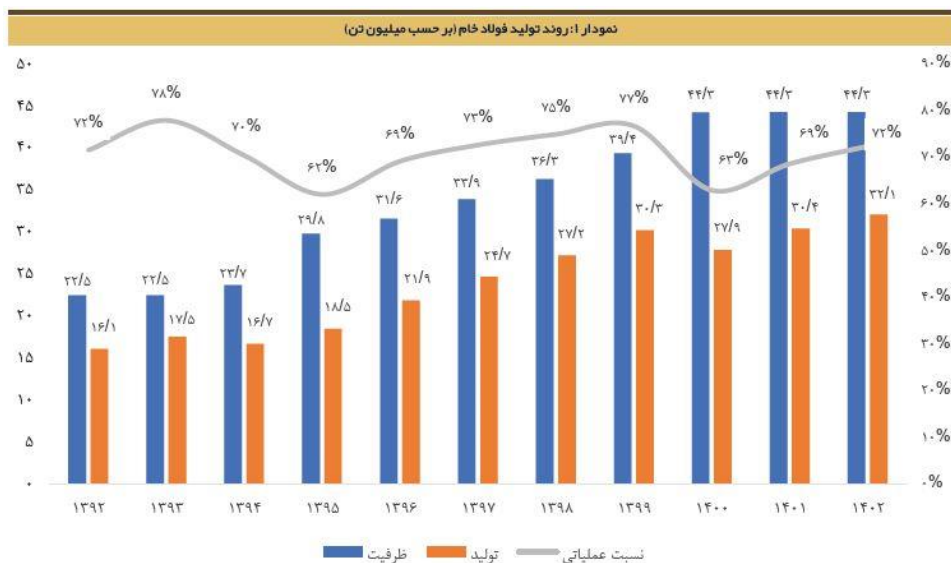
براساس سند راهبردی منتشر شده از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت، فولاد یکی از محصولات مهم و استراتژیک به شمار می‌رود که سهم قابل توجهی از ارزش‌افزوده صنعتی را به خود اختصاص داده است. در سال ۲۰۱۵ حدود ۱۶۰۰ میلیون تن فولاد در جهان تولید و مصرف شده است. از این رو بسیاری از کشورها با توجه به منابع خود اعم از مواد اولیه، انرژی و... اقدام به احداث واحدهای فولادی کردند تا نیاز داخلی کشور خود را به این کالای استراتژیک پاسخ دهند. در کشور ما نیز تولید این محصول استراتژیک سابقه بیش از ۴۰ سال دارد. براساس آمار منتشر شده در حال حاضر تولید

سالانه فولاد خام حدود ۱۶,۱۴ میلیون تن است. به طوری که ایران با سهمی معادل یک درصد در رتبه چهاردهم تولید فولاد جهان قرار دارد. از سوی دیگر در سال ۲۰۱۴ میلادی، تولید جهانی این محصول ۱۶۳۷ میلیون تن بوده و در سال ۲۰۱۵ میلادی به ۱۶۰۰ میلیون تن کاهش یافته است. استنباط اولیه از این کاهش در سرعت رشد تولید فولاد خام آن است که کشورهای درحال توسعه و نوظهور صنعتی برای پاسخ به نیازهایی همچون توسعه زیرساخت‌های صنعت که لازمه گذار به مرحله توسعه‌یافتگی است بیشتر از گذشته در صنعت فولاد سرمایه‌گذاری می‌کنند. سهم کشورهای پیشرفته در تولید فولاد طی دهه گذشته کاهش یافته و به کشورهای خاورمیانه، آسیا و سایر اروپا واگذار شده است. یکی از مهم‌ترین دلایل کاهش و افزایش سهم‌ها، استراتژی بلندمدت کشورهای پیشرفته مبنی بر انتقال فناوری فولاد به کشورهای دارای منابع انرژی است. از این رو کشورهای پیشرفته به سمت سرمایه‌گذاری در بخش‌هایی از صنعت فولاد مانند فولادهای آلیاژی، کیفی و محصولات نهایی جدید حرکت کرده‌اند که انرژی‌بری و آلایندگی کمتری دارند و ارزش افزوده بیشتری تولید می‌کنند. از سوی دیگر بحران مالی جهان و بحران منطقه یورو نیز بر شدت این کاهش افزوده است. حال براساس آنچه گفته شد چنانچه متولیان این صنعت قصد دارند به اهداف پیش‌بینی شده در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ دست یابند باید ۸ راهبرد منتخب از جمله «اکتشاف و استخراج معادن بزرگ مقیاس و تامین مواد اولیه مورد نیاز و استقرار واحدهای فرآوری زنجیره ارزش در مقیاس اقتصادی در جوار معادن و دریا، مدیریت زنجیره ارزش تولیدات با توجه به تغییر ترکیب سبد تولیدات به فولادهای با ارزش افزوده بالاتر، جذب و توسعه سرمایه‌گذاری و تامین مالی، به‌کارگیری فناوری‌های روز دنیا، مدیریت بازار بر محوریت توسعه صادرات، ایجاد و توسعه زیرساخت‌های لازم، ارتقای بهره‌وری عوامل تولید مثل نیروی انسانی، ماشین‌آلات، سرمایه، انرژی و توسعه پایدار و حفظ محیط زیست با توجه به چرخه مصرف و بازیافت» را در دستور کار خود قرار دهند.

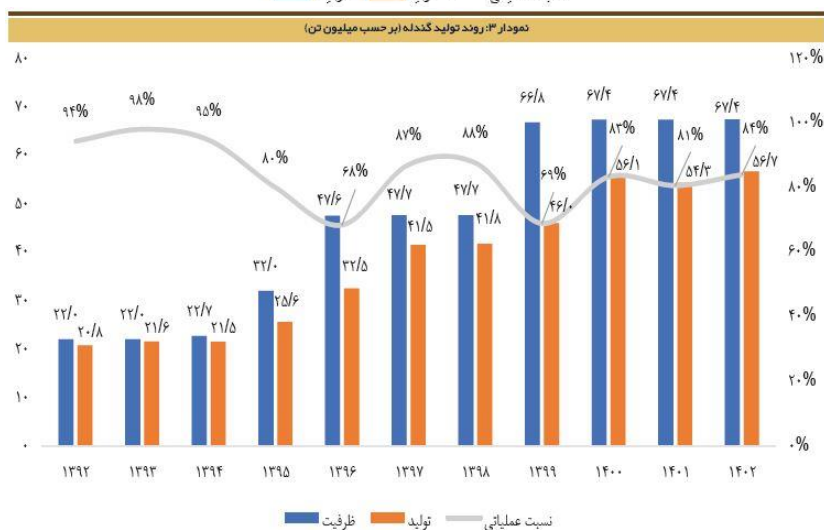
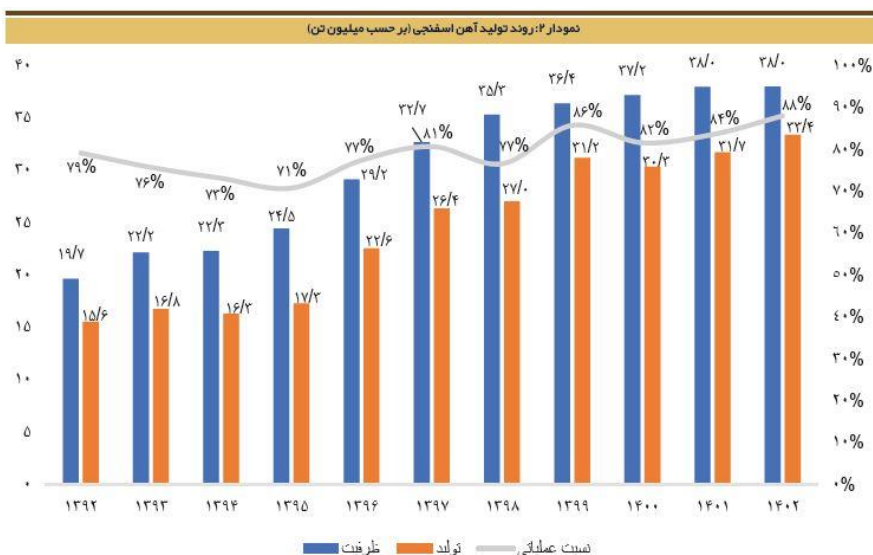
وضعیت کنونی تولید فولاد در ایران

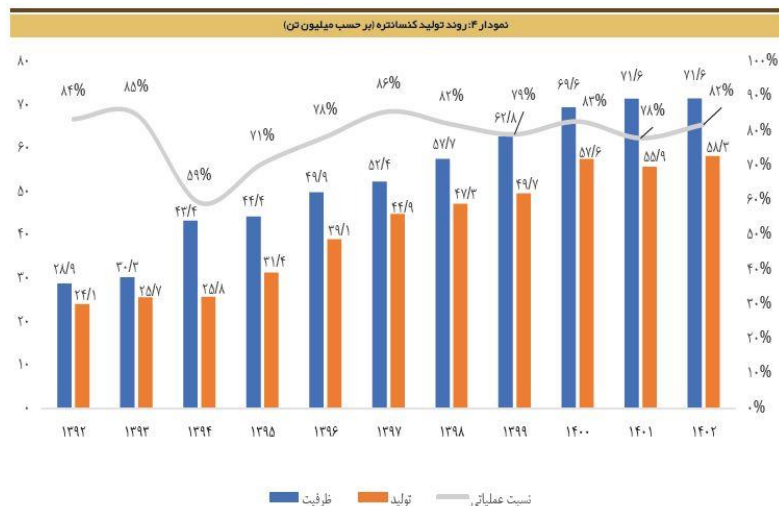
در حال حاضر، حدود ۱۱۱ واحد در بخش‌های مختلف زنجیره فولاد در حال فعالیت هستند. در شکل ۱، پراکندگی واحدهای مختلف تولیدکننده فولاد میانی مشاهده می‌شود. به دلیل حضور تولیدکننده‌های بزرگی مانند فولاد مبارکه اصفهان، ذوب آهن اصفهان، فولاد خوزستان، فولاد هرمزگان جنوب و فولاد کاوه جنوب کیش، عمده تمرکز ظرفیت در مرکز و جنوب غرب کشور قرار دارد.

ظرفیت اسمی تولید فولاد خام کشور به حدود ۴۵ میلیون تن در سال رسیده است و تولید واقعی در سال ۱۴۰۲ با رشد حدود ۵ درصدی نسبت به سال قبل، به ۳۲ میلیون تن در سال رسید. همانطور که در نمودار ۱ مشاهده می‌شود، نسبت عملیاتی از ۷۷ درصد در سال ۱۳۹۹ به ۷۲ درصد در سال ۱۴۰۲ کاهش یافته که علت اصلی آن محدودیت‌های انرژی بوده است.

در ادامه، روند تولید، ظرفیت اسمی و نسبت عملیاتی سایر محصولات زنجیره مشاهده می‌شود.

در سال ۱۴۰۲، تولید اکثر محصولات فولادی در کشور با رشد همراه بوده است. همچنین، صادرات تمامی محصولات روند افزایشی داشته که در جدول زیر به تفکیک مشخص شده است.

جدول ۱: فضای فعلی فولاد کشور (بر حسب هزار تن)

رشد سالانه	سال ۱۴۰۲	سال ۱۴۰۱	تولید
-۰/۳ %	۱۲,۴۹۳	۱۲,۵۳۲	کل مقاطع طویل
۰/۳ %	۹,۰۹۲	۹,۰۶۲	کل محصولات تخت
۰/۰ %	۲۱,۵۸۵	۲۱,۵۹۴	کل محصولات فولادی
۵/۵ %	۳۲,۱۰۸	۳۰,۴۳۳	فولاد میانی
۵/۳ %	۳۳,۳۹۶	۳۱,۷۳۰	آهن اسفنجی
رشد سالانه	سال ۱۴۰۲	سال ۱۴۰۱	واردات
۴۸/۳ %	۱,۴۹۳	۱,۰۰۷	کل محصولات
رشد سالانه	سال ۱۴۰۲	سال ۱۴۰۱	صادرات
۸۲ %	۲,۹۵۵	۲,۷۳۱	کل مقاطع طویل
۳/۰ %	۴۸۲	۴۶۸	کل محصولات تخت
۷/۴ %	۳,۴۳۷	۳,۱۹۹	کل محصولات فولادی
۶/۳ %	۷,۸۳۸	۷,۳۷۲	فولاد میانی
۷۰/۸ %	۱,۴۷۶	۸۶۴	آهن اسفنجی

صنعت فولاد در جهان

پژوهش پیش رو نشان می‌دهد تولید جهانی فولاد پس از کاهش ۳,۴ درصدی در سال ۲۰۱۵، شاهد رشدی اندک ۰,۹ درصد در سال ۲۰۱۶ بود. بر این اساس پیش‌بینی می‌شود برای سال ۲۰۱۷ نیز، حجم تولید کمی افزایش یابد. از سوی دیگر، آمارها حاکی از این است که چین، نخستین تولیدکننده و مشتری فولاد در جهان با داشتن ۵۰ درصد سهم بازار، سومین سال کاهش تقاضا را پشت‌سر گذاشته است. مطابق داده‌های منتشر شده، ۴ درصد کاهش تقاضا در سال ۲۰۱۶، معادل ۵,۴ درصد در ۲۰۱۵ و ۳,۳ درصد در ۲۰۱۴ تجربه کرده است. در همین راستا، روسیه و برزیل نیز در همان زمان رکودی شدید را تجربه کردند. البته ذکر این نکته ضروری است که افزایش تقاضا از سوی کشورهای پیشرفته و هند کاهش این سه کشور نوظهور در سال ۲۰۱۶ را جبران کرده است.

از سوی دیگر، با وجود ادعای مقامات چینی مبنی بر اینکه تولید در چین هنوز کاهش نیافته است، سطح پایین تقاضا موجب شد، مازاد ظرفیت در سطح بالا و نرخ استفاده از ظرفیت در سطح اندک ۷۰ درصد باقی بماند. با وجود این، مدیریت مناسب تولید سنگ آهن، کاهش تعداد ساعات کاری و متعاقباً کاهش حجم تولید، همچنین افزایش تعرفه‌های واردات در برابر سوبسیدهای فولاد چین، موجب شد قیمت فولاد در نیمه اول سال ۲۰۱۶ رو به افزایش باشد، به طوری که قیمت آن پس از رسیدن به کمترین میزان ممکن در حدود ۳۰۰ دلار برای هر تن، رو به افزایش بود و در پایان سال ۲۰۱۶ تا ۵۰۰ دلار به ازای هر تن (۴۲۰ دلار برای هر تن به طور متوسط سالانه) رسید. از این رو، با وجود اینکه پیش‌بینی می‌شود قیمت در سال ۲۰۱۷ در حدود ۵۰۰ دلار به ازای هر تن تثبیت شود (۲۰ درصد بیشتر از متوسط سالانه)، اما این رقم کماکان کمتر از ۷۰۰ دلار در سال ۲۰۱۱ است.

با نگاهی کوتاه به این صنعت مشاهده می‌کنیم که مدیریت مازاد ظرفیت در چین (۵۰ درصد تقاضا و تولید جهانی فولاد) به میزان زیادی قیمت فولاد و سنگ آهن را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد. همچنین تقاضای صعودی برای فولاد در دو بخش عمده ساخت و ساز و خودروسازی موجود و اقدامات ضد دامپینگ کشورها برای جلوگیری از واردات فولاد چینی سوبسیددار است. از سوی دیگر، داده‌ها نشان می‌دهد که در بخش سنگ آهن، کاهش تعداد ساعت کاری، عمدتاً در چین و در نتیجه کاهش حجم تولید موجب افزایش قیمت شده است. همچنین در کارخانجات فولاد، وجود تعرفه‌های مالیاتی بالا با وجود مازاد ظرفیت جهانی موجب مصون ماندن برخی بازارها از جمله کانادا و ایالات متحده می‌شود. از طرفی، در بخش فلزات غیر آهنی، قیمت‌ها در سطح پایین باقی مانده و نشانه‌ی از رشد قابل توجه وجود ندارد. بر این اساس، کارشناسان، «بهبود بخش خودروسازی اروپا، تجدید ساختار موفقیت‌آمیز در ایالات متحده، اثربخشی اقدامات ضد دامپینگ در مقابل قیمت سوبسیدی فولاد» را به عنوان نقاط قوت این صنعت می‌دانند. البته مواردی چون «مازاد ظرفیت همچنان در سطح بسیار بالا، افزایش اندک قیمت فولاد و نه چندان کافی، هزینه‌های ثابت بالا و تحمیل آن بر هزینه‌های سرمایه‌ی و تامین مالی» را می‌توان جزو نقاط ضعف این صنعت برشمرد.

ریسک کشورها در صنعت فولاد

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، «امریکای شمالی، امریکای لاتین، اروپای غربی، اروپای مرکزی، خاورمیانه، ترکیه و کشورهای نوظهور آسیایی» جزو پرریسک‌ترین کشورها در صنعت فولاد جهان به‌شمار می‌روند. البته این طبقه‌بندی ریسک این صنعت در ۴ مقیاس کم، متوسط، پرریسک و بسیار پرریسک، گزارش شده که جهت ارزیابی ریسک بخش‌ها، شاخص‌های تقاضا، سودآوری، تامین مالی و محیط تجاری کشور مدنظر قرار گرفته‌اند. جزئیات این تحلیل نشان می‌دهد، در امریکای لاتین و آسیای نوظهور با بهبود رتبه از بسیار پرریسک به پرریسک مواجه هستیم. علل بهبود رتبه در امریکای لاتین را می‌توان افزایش قیمت برخی فلزات از جمله فولاد، روی، مس و نیکل و همچنان نااطمینانی از اثربخشی اقدامات کاهش ظرفیت تولید در چین، عنوان کرد. از سوی دیگر، بهبود رتبه در آسیای نوظهور نیز متأثر از کاهش ریسک بخش فلزات چین است که این نیز به نوبه خود به دلیل بهبود چشم‌انداز صنعت متالورژی این کشور و افزایش تقاضای فلزات و قیمت آن در حوزه پروژه‌های زیربنایی، به ویژه در تایلند، فیلیپین، اندونزی و هندوستان است. براساس داده‌های این پژوهش، در منطقه خاورمیانه کشورهای امارات، عربستان و ترکیه، در منطقه اروپای غربی کشورهای انگلیس و ایتالیا، در منطقه آسیای نوظهور کشور هند و در سایر مناطق آفریقای جنوبی با ریسک بسیار بالایی در این بخش روبه‌رو هستند.

از این رو، صندوق ضمانت صادرات ایران، با هدف آشنایی صنعتگران و تجار ایرانی که قصد سرمایه‌گذاری در صنعت فولاد یا انجام معاملات تجاری با کشورهایی با ریسک بالا را دارند، در این زمینه شفاف‌سازی کرده است. صندوق

ضمانت صادرات ایران ضمن ارزیابی ریسک بانک‌ها و کشورها، در تلاش است تا ریسک صادرات و سرمایه‌گذاران ایرانی در سایر کشورها را کاهش دهد. اعتبارسنجی خریداران خارجی و سایر خدمات صندوق در بسیاری از موارد راهگشای صادرکنندگان، سرمایه‌گذاران و بانک‌های ایرانی فعال در حوزه صادرات است.

تاثیر تحریم‌ها بر صنعت و بازار فولاد ایران

در یک دهه گذشته شدت تحریم‌ها و تاثیر آن بر صنعت فولاد ایران بیشتر از ۳ دهه قبل بوده است. بیشترین اثرپذیری تحریم‌ها بر فاینانس خارجی، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) و انتقال تکنولوژی‌های روز دنیا به صنعت فولاد ایران می‌باشد. اگر بخواهیم تاثیرگذاری تحریم‌ها را با در نظر گرفتن سند چشم‌انداز صنعت فولاد در افق ۱۴۰۴ تحلیل و بررسی کنیم، ضرر و زیان حاصل از تحریم‌ها در بخش‌های مرتبط به اجرای طرح‌ها و پروژه‌ها و همچنین سرمایه‌گذاری و تامین مالی بیشتر به چشم می‌خورد.

۱- سرمایه‌گذاری و تامین مالی

یکی از ملزومات اساسی و حیاتی برای ایجاد واحد‌های تولید محصولات فولادی، سرمایه‌گذاری و تامین مالی ارزان قیمت با نرخ بهره پایین و باز پرداخت بلند مدت می‌باشد. با توجه به افق ۱۴۰۴ صنعت فولاد و برای رسیدن به هدف ۵۵ میلیون تن فولاد خام، نیاز به سرمایه‌گذاری و تامین مالی می‌باشد. در صورتی استفاده از منابع مالی خارجی در قالب فاینانس و خطوط اعتباری خارجی توجیه پذیر است که، اولاً پروژه مورد نظر در صنعت فولاد ترجیحاً صادرات محور باشد و دوماً نرخ برابری ریال در مقابل ارزهای بین‌المللی تضعیف نشود. بعد از برجام بسیاری از پروژه‌های صنعت فولاد کشور برای استفاده از منابع تامین مالی خارجی برنامه ریزی کرده بودند و اگر تحریم‌های صنعت فولاد انتفاع نیفتاده بود و همچنین ارزش ریال هم کاهش نیافته بود، بسیاری از این طرح‌ها به اجرا می‌رسید و در پیشرفت برنامه ریزی پروژه‌های صنعت فولاد بر اساس سند چشم‌انداز صنعت فولاد برای رسیدن به هدف تولید ۵۵ میلیون تن فولاد خام اختلال بوجود نمی‌آمد. متأسفانه یکی از تاثیرات اساسی تحریم‌ها بر صنعت فولاد ایران جلوگیری از ورود سرمایه‌گذاران خارجی و همچنین جلوگیری از استفاده فاینانس‌های خارجی بوده است.

۲- انتقال تکنولوژی، ماشین‌آلات و تجهیزات

از بعد انتقال تکنولوژی، ماشین‌آلات و تجهیزات، تحریم‌ها باعث شده است که بسیاری از شرکتهای اروپایی صاحب تکنولوژی و نام‌آشنای صنعت فولاد، بازار ایران را ترک کنند و بخش عمده‌ای از پروژه‌های صنعت فولاد متوقف شده است و یا با کندی پیش می‌رود. اگر توقف و تاخیر در انجام پروژه‌های صنعت فولاد را بررسی کنیم، به این نتیجه خواهیم رسید که تا سال ۱۴۰۴ امکان دستیابی به ظرفیت ۵۵ میلیون تن فولاد خام امکان‌پذیر نخواهد بود و در خوشبینانه‌ترین حالت به ۴۵ میلیون تن فولاد خام خواهد رسید.

ذکر یک نکته ضروری است که قراردادهای بسیاری از پروژه‌ها فولادی با شرکت‌های اروپایی صاحب تکنولوژی بعد از برجام امضاء شده است و در آن زمان نرخ ارز به نسبت امروز قابل مقایسه نیست و اگر این پروژه‌ها در زمان خودش شروع شده بود، نهایتاً ۳-۵ سال بعد به بهره‌برداری می‌رسید و سود بسیار زیادی هم از نظر سرمایه‌گذاری و هم از نظر ارزش آوری حاصل از صادرات محصولات آنها نصیب کشور میشد. تاخیرات و توقفات ناشی از تحریم‌ها در اجرا و پیشرفت پروژه‌های فولادی، یکی دیگر از ضرر و زیان‌های ناشی از تحریم‌ها برای پیگره صنعت فولاد کشور می‌باشد.

با فرض اینکه امروز تحریم‌ها لغو شود و پروژه‌های فولادی متوقف شده با همان پیمانکاران خارجی مجدداً شروع بکار کنند و حتی فاینانس‌های خارجی هم برقرار شود، به دلیل نرخ برابری ریال در مقابل یورو و دلار، قیمت تمام شده پروژه‌ها بطور شگرفی بیشتر از قیمت تمام شده در ۵ سال گذشته است و بازپرداخت اقساط فاینانس‌های خارجی هم بسیار پر

ریسک می باشد. (به دلیل افزایش احتمالی قیمت ارز در سالهای آینده) در صورتی استقرای خارجی توجیه پذیر است که، بیش از ۹۰ درصد محصولات فولادی مجموعه هایی که از فاینانس خارجی استفاده میکنند صادر شود و از محل ارز حاصل از صادرات آنها بازپرداخت فاینانس خارجی صورت پذیرد.

۳- واردات اقلام استراتژیک صنعت فولاد

یکی دیگر از تاثیرات تحریم بر صنعت فولاد ایران، مرتبط به تامین الکتروود گرافیتی می باشد. از آنجاییکه که الکتروود گرافیتی یکی از استراتژیک ترین اقلام صنعت فولاد می باشد و بدون آن عملاً تولید فولاد از روش کوره قوس الکتریکی امکانپذیر نخواهد بود. تحریم ها موجب شده است که الکتروود گرافیتی با کیفیت های بالا به ایران فروخته نشود یا کمتر فروخته شود. همچنین تامین کنندگان الکتروود گرافیتی قیمت های بسیار بالایی را به فولادسازان ایرانی پیشنهاد میدهند. لازم به ذکر است وقتی الکتروود گرافیتی با کیفیت پایین به فولادسازان ایرانی فروخته میشود، نرخ مصرف الکتروود گرافیتی بالاتر از میزان استاندارد آن خواهد بود و در نتیجه تناژ بیشتری از الکتروود بطور متناوب باید خریداری و مصرف شود و در نتیجه ارز بیشتری از کشور خارج میشود. بخش زیادی از این اتفاقات و افزایش هزینه ها ناشی از تاثیرات تحریم ها می باشد.

۴- صادرات و واردات محصولات فولادی

مزیت های رقابتی کشورهای تولید کننده محصولات فولادی به عوامل مختلفی از قبیل قیمت تمام شده، کیفیت محصول، نحوه های پرداخت جذاب و ... می باشد. اگر بخواهیم محصولات فولادی ایران را در بازارهای صادراتی در شرایط تحریم با رقبای دیگر مقایسه کنیم، به این نتیجه می رسیم که حاشیه سودهای خوبی را از دست داده ایم و خواهیم داد. دلیل آن این است که با وجود تحریم ها فرآیند تولید تا صادرات محصولات فولادی با چالش های و هزینه های زیادی همراه بوده است. از سوی دیگر به دلیل تحریم های سیستم بانکی کشور، تولید کننده گان محصولات فولادی ایران نمیتوانند مانند بسیاری از رقبای نحوه پرداختهای جذاب و متنوع را به مشتریان خود پیشنهاد دهند. همه اینها موجب از دست دادن بخش عمده ای از مشتریان بازارهای صادراتی خواهد شد.

همانطور که آمار نشان میدهد، تقریباً ۸۵ درصد سید صادراتی محصولات فولادی ایران مرتبط به فولاد خام است و در سالهای گذشته بیشترین حجم صادرات را محصولاتی از قبیل بیلت و اسلب داشته اند. در صورتیکه طبق گزارش و آمار مجمع جهانی فولاد، ۸۵ درصد محصولات فولادی که در سال گذشته و سال های قبل از آن توسط دیگر کشورهای تولید کننده محصولات فولادی در بازارهای جهانی صادر شده است، محصولات فولادی نهایی با ارزش افزوده بالا بوده است.

تاثیرگذاری تحریم ها در صادرات محصولات فولادی به نسبت تاثیرگذاری در سرمایه گذاری و تامین مالی در پروژه های فولادی کمتر بوده است. جذابیت قیمت و نیاز به محصولات نیمه نهایی در بازارهای جهانی موجب شده است که بسیاری از مشتریان خارجی علاقمند به خرید این محصولات در شرایط تحریم باشند.

در حوزه واردات محصولات فولادی، به دلیل کاهش ذخایر ارزی کشور و همچنین سیاست های وزارت صمت در کاهش واردات موجب شده است که بخشی عمده ای از تولید کنندگان صنایع تبدیلی فولاد و مصرف کنندگان نهایی محصولات فولادی که مواد اولیه آنها محصولات فولادی است که یا در کشور تولید نمیشود یا ظرفیت تولید آنها کمتر از نیاز بازار است، با مشکل مواجه شوند. از سوی دیگر به دلیل کاهش ارزش ریال و همچنین افزایش هزینه های مالی برای دور زدن تحریم ها، توجیه اقتصادی برای واردات برخی از محصولات فولادی مورد نیاز بازار داخل وجود ندارد.

۵- حمل، لجستیک و بیمه

در بخش حمل و لجستیک بین المللی، قیمت حمل محصولات فولادی از مبدا ایران یا به مقصد ایران بسیار افزایش یافته است و این یکی دیگر از تاثیرات تحریم ها در این حوزه می باشد. بسیاری از شرکتهای حمل بین المللی که حاضر به حمل محصولات فولادی برای خریداران یا فروشندگان ایرانی هستند از تحریم ها بعنوان فرصت استفاده میکنند و قیمت های حمل خود را افزایش میدهند. در زمینه بیمه های بین المللی، امکان استفاده از بیمه های معتبر بین المللی برای پوشش ریسک مخصوصاً در حمل دریایی وجود ندارد.

ریسکهای واردات فلزات فولادی

واردات فلزات فولادی به دلیل وابستگی به ارز خارجی و تأثیرپذیری از سیاستهای اقتصادی داخلی، با چالشهای زیر مواجه است:

ریسک نوسانات نرخ ارز

تورم بالا باعث کاهش ارزش ریال و افزایش نوسانات نرخ ارز می شود. این نوسانات هزینه واردات را به شدت افزایش داده و ممکن است قراردادهای تجاری را غیرقابل پیش بینی کند. همچنین وابستگی واردکنندگان به ارزهای خارجی مانند دلار یا یورو باعث افزایش هزینه نهایی کالاها می شود.

هزینههای تأمین مالی بالا

از طرفی در شرایط تورمی، هزینه تأمین مالی (مانند بهره وامها) افزایش می یابد، که برای واردکنندگان فشار مالی ایجاد می کند. تخصیص ارز دولتی نیز معمولاً با تأخیر یا عدم قطعیت همراه است.

سیاستهای تجاری داخلی

دولت ممکن است برای کنترل تراز تجاری، تعرفههای واردات را افزایش دهد یا محدودیتهایی بر واردات فلزات فولادی اعمال کند. قوانین متغیر و بروکراسی سنگین گمرکی می تواند زمان و هزینه واردات را افزایش دهد.

افزایش قیمت نهایی در بازار داخلی

واردات فلزات فولادی با هزینههای بالاتر می تواند قیمت نهایی محصولات فولادی در بازار داخلی را افزایش دهد و در نتیجه تقاضا کاهش یابد.

رقابت با تولید داخلی

تولیدکنندگان داخلی ممکن است برای رقابت با محصولات وارداتی، از حمایتهای دولتی برخوردار شوند که جذابیت واردات را کاهش می دهد.

ریسکهای صادرات فلزات فولادی

در مقایسه با واردات، صادرات فلزات فولادی نیز با مجموعه ای از ریسکها همراه است که ناشی از شرایط تورمی و تحریمهای بین المللی است:

کاهش تقاضای جهانی

در صورت کاهش رشد اقتصادی جهانی، تقاضای فولاد ممکن است کاهش یابد، که صادرات را تحت تاثیر قرار می دهد. رقابت شدید در بازارهای بین المللی با کشورهایی مانند چین، هند و روسیه می تواند باعث فشار بر صادرکنندگان ایرانی شود.

ریسکهای ناشی از تحریمها

تحریم‌های بین‌المللی می‌توانند جریان انتقال ارز حاصل از صادرات را مختل کنند. همچنین محدودیت‌های بانکی و مشکلات حمل‌ونقل بین‌المللی هزینه صادرات را افزایش می‌دهند.

هزینه‌های تولید بالا

تورم باعث افزایش هزینه‌های تولید داخلی می‌شود، از جمله قیمت انرژی، مواد اولیه و نیروی کار. افزایش هزینه تولید می‌تواند مزیت رقابتی محصولات ایرانی را در بازارهای جهانی کاهش دهد.

وابستگی به بازارهای محدود

بسیاری از صادرات ایران به بازارهای خاصی مانند کشورهای منطقه (مانند عراق، افغانستان و کشورهای حاشیه خلیج فارس) محدود است. هرگونه تغییر در روابط تجاری با این کشورها می‌تواند به کاهش صادرات منجر شود.

مشکلات در تثبیت قیمت‌ها

در شرایط تورمی، تعیین قیمت‌های صادراتی پایدار دشوار است، زیرا ارزش ریال به طور مداوم در حال کاهش است.

مقایسه کلی ریسک‌های واردات و صادرات

ریسک‌ها	واردات فلزات فولادی	صادرات فلزات فولادی
تأثیر تورم	افزایش شدید هزینه‌ها به دلیل نوسانات ارز	افزایش هزینه تولید و کاهش رقابت‌پذیری
نوسانات بازار	کاهش تقاضای داخلی به دلیل قیمت‌های بالا	کاهش تقاضای جهانی و رقابت شدید
تحریم‌ها و محدودیت‌ها	محدودیت در دسترسی به ارز و انتقال کالا	محدودیت در انتقال ارز و حمل‌ونقل
سیاست‌های دولتی	افزایش تعرفه‌ها و محدودیت‌های واردات	کاهش حمایت از صادرات یا تغییر ناگهانی سیاست‌ها

نتیجه‌گیری

یکی از دلایل زمین گیر نشدن صنعت فولاد ایران، وجود منابع سنگ آهن، انرژی ارزان قیمت و موقعیت جغرافیای مناسب می‌باشد، در غیر اینصورت، صنعت فولاد کشور با مشکلات بدتری مواجه می‌شود. گلوگاه‌های زیادی در صنعت فولاد کشور در شرایط تحریم وجود دارد که در صورتیکه برای بعضی از این گلوگاه‌های فکر اساسی نشود و شرایط تحریم بر صنعت فولاد کشور کماکان ادامه یابد، در طول زمان با مشکلات بسیار زیادی مواجه خواهیم شد. بعنوان مثال، وزارت صمت می‌باید یکی از اولویت‌های خود را به تولید داخلی الکترونی گرافیتی اختصاص دهد. همانطور که در بالا توضیح داده شد، بخش عمده‌ای از محصولات فولادی کشور که صادرات می‌شود، محصولات نیمه نهایی است که بهتر است این محصولات تبدیل به محصولات نهایی با ارزش افزوده بالاتر شود.

اگر مشکلات موجود در تبیین استراتژی تولید نوع محصولات فولادی و صادرات آن محصولات نشود، به مرور زمان عملاً تبدیل به تامین کننده مواد اولیه و محصولات نیمه نهایی برای تولید کنندگان فولاد در کشورهای دیگر می‌شویم که بر روی تولید محصولات نهایی با ارزش افزوده بالا تمرکز کرده اند.

از سوی دیگر و با توجه به حذف یارانه‌های انرژی در ماه‌ها و سالهای آینده، بسیاری از تولید کنندگان محصولات فولادی کشور با ضرر و زیان و افزایش قیمت تمام شده بسیار بالا مواجه خواهند شد که به مرور زمان مزیت رقابتی در صادرات محصولات نیمه نهایی را هم از دست می‌دهیم و این امر موجب می‌شود به مرور زمان تبدیل به صادر کننده مواد اولیه (گندله و آهن اسفنجی) مورد نیاز تولید کنندگان محصولات فولادی در دیگر کشورها شویم. و عملاً منابع سنگ آهن و انرژی کشور را صرف تولید مواد اولیه صنعت فولاد خواهیم کرد و این مواد اولیه را در اختیار تولید کنندگان فولاد در کشورهای دیگر قرار خواهیم داد که این یعنی خام فروشی و کسب حداقل سود در زنجیره ارزش صنعت فولاد.

یکی از پارامترهایی که میتواند تاثیر بسیار زیادی در اتفاق افتادن سناریو بالا داشته باشد، ادامه تحریم ها و افزایش هزینه های ناشی از تحریم ها بر صنعت فولاد کشور است که موجب میشود رقابت پذیری و توسعه پایدار صنعت فولاد کشور را از بین ببرد. تمرکز بر روی گلوگاه های حیاتی صنعت فولاد مانند بهینه سازی در مصرف انرژی، تولید اقلام استراتژیک تاثیرگذار در صنعت فولاد، بومی سازی قطعات و تجهیزات حیاتی صنعت فولاد (به شرطی که از نظر کیفیت با نمونه های خارجی بتواند رقابت کند) و ... میتواند ریسک های ناشی از اثرگذاری تحریم ها بر صنعت فولاد ایران را کاهش دهد. نتیجه گیری از بررسی ریسک های واردات و صادرات فلزات فولادی نشان می دهد که هر دو بخش با چالش های عمده ای روبه رو هستند که ناشی از عوامل داخلی و خارجی است. واردات فولاد تحت تاثیر نوسانات شدید نرخ ارز و سیاست های اقتصادی داخلی است. تورم بالا و وابستگی به ارزهای خارجی (مانند دلار و یورو) هزینه های واردات را افزایش داده و عدم ثبات در نرخ ارز، عدم پیش بینی پذیری قراردادها و هزینه ها را تشدید می کند. همچنین، شرایط سخت تأمین مالی در وضعیت تورمی، تعرفه های وارداتی بالا و بروکراسی پیچیده دولتی از دیگر چالش ها هستند. این عوامل موجب افزایش هزینه های نهایی و کاهش تقاضا در بازار داخلی می شوند.

صادرات فولاد نیز تحت تاثیر ریسک هایی مانند کاهش تقاضای جهانی و رقابت شدید در بازارهای بین المللی قرار دارد. علاوه بر این، تحریم های بین المللی می توانند جریان صادرات را مختل کنند و هزینه های اضافی را به صادرکنندگان تحمیل کنند. تورم داخلی و افزایش هزینه های تولید می تواند رقابت پذیری محصولات فولادی ایران را در بازارهای جهانی کاهش دهد. همچنین وابستگی به بازارهای محدود و مشکلات مربوط به تثبیت قیمت ها در شرایط تورمی از دیگر چالش های عمده در صادرات است.

در نهایت، واردات و صادرات فلزات فولادی در ایران به دلیل نوسانات اقتصادی، تحریم ها و مشکلات مالی با ریسک های فراوانی مواجه است. این ریسک ها برای واردکنندگان و صادرکنندگان می تواند به افزایش هزینه ها، کاهش تقاضا و محدود شدن فرصت های تجاری منجر شود. برای کاهش این ریسک ها، لازم است دولت ها و بخش خصوصی بر مدیریت ریسک، بهبود شرایط تولید داخلی، تنوع بازارهای صادراتی و توسعه سیاست های اقتصادی هوشمند تمرکز کنند. تورم به طور کلی واردات را پرهزینه تر و صادرات را پیچیده تر می کند. در این میان، صادرات ممکن است فرصت هایی برای کاهش اثرات تورم داخلی از طریق کسب درآمد ارزی ایجاد کند، اما تحریم ها و هزینه های تولید مانعی جدی هستند. واردات نیز به دلیل وابستگی به ارز و تغییرات سیاست های دولتی، با ریسک های بالایی همراه است. برای موفقیت در این زمینه، لازم است بازرگانان و سیاست گذاران راهبردهای هوشمندانه و متنوعی اتخاذ کنند تا اثرات منفی تورم کاهش یابد.

برای کاهش ریسک های واردات و صادرات فلزات فولادی و بهبود شرایط تجارت این کالاها، می توان از چندین استراتژی و پیشنهادات کاربردی استفاده کرد. این پیشنهادات می توانند به واردکنندگان، صادرکنندگان و حتی دولت کمک کنند تا شرایط پایدارتر و سودآورتری را برای تجارت فولاد فراهم کنند.

مدیریت نوسانات نرخ ارز: واردکنندگان و صادرکنندگان می توانند از ابزارهای مالی مانند قراردادهای آتی یا فارکس برای پوشش ریسک نوسانات ارز استفاده کنند. این ابزارها به آنها کمک می کند تا نرخ ارز را در آینده پیش بینی کنند و از زیان های ناشی از نوسانات جلوگیری کنند. همچنین به جای وابستگی تنها به دلار یا یورو، استفاده از ارزهای دیگر یا حتی ارزهای دیجیتال می تواند به کاهش ریسک نوسانات ارزی کمک کند.

کاهش هزینه های تأمین مالی: واردکنندگان می توانند با استفاده از اعتبار اسنادی با نرخ های بهره پایین تر یا شرایط پرداخت بلندمدت، هزینه های مالی خود را کاهش دهند. برای دسترسی به نرخ های سود پایین تر و شرایط بهتر، می توانند به بانک های بین المللی یا موسسات مالی همکاری کنند که تجربه کار با شرایط اقتصادی ایران را دارند.

حمایت از تولید داخلی و کاهش وابستگی به واردات: دولت و بخش خصوصی باید بر روی ارتقای تکنولوژی تولید و بهبود کیفیت فولاد داخلی سرمایه‌گذاری کنند تا بتوانند محصولات رقابتی‌تری را تولید کنند و وابستگی به واردات را کاهش دهند. اعمال تعرفه‌های حمایتی برای واردات فولاد، به‌ویژه فولادهای با کیفیت پایین‌تر، می‌تواند به تحریک تولید داخلی و کاهش فشار بر بازار داخلی کمک کند.

تنوع در بازارهای صادراتی: به جای وابستگی به بازارهای محدود مانند کشورهای همسایه، صادرکنندگان باید به دنبال گسترش بازارهای صادراتی خود به کشورهای با تقاضای بالا و نیاز به فولاد باشند. یافتن بازارهای جدید در کشورهای غیر تحریمی و برقراری روابط تجاری بلندمدت با این کشورها می‌تواند از خطرات تحریم‌ها بکاهد.

مذاکره برای قراردادهای بلندمدت و تثبیت قیمت‌ها: برای کاهش عدم قطعیت‌های بازار و تثبیت قیمت‌ها، صادرکنندگان می‌توانند با مشتریان خارجی قراردادهای بلندمدت با قیمت ثابت یا سقف قیمت منعقد کنند. تعیین قیمت بر اساس شاخص‌های جهانی فولاد می‌تواند باعث شفافیت بیشتر و کاهش ریسک تغییرات قیمت در شرایط تورمی شود.

ایجاد زیرساخت‌های حمل‌ونقل و لجستیک کارآمد: بهبود شبکه حمل‌ونقل و لجستیک داخلی برای کاهش هزینه‌های حمل و نقل و تسریع در فرآیند واردات و صادرات، می‌تواند تأثیر زیادی بر کاهش هزینه‌ها و افزایش رقابت‌پذیری داشته باشد. برای کاهش هزینه‌ها و ریسک‌های ناشی از تحریم‌ها، واردکنندگان و صادرکنندگان باید به دنبال مسیرهای حمل‌ونقل جایگزین و استفاده از فناوری‌های نوین مانند بلاکچین برای مدیریت لجستیک و ردیابی محموله‌ها باشند.

استفاده از حمایت‌های دولتی و بین‌المللی: دولت می‌تواند از طریق معافیت‌های مالیاتی، یارانه‌های صادراتی و تسهیلات ویژه برای واردکنندگان و صادرکنندگان فولاد، به کاهش فشارهای مالی کمک کند. واردکنندگان و صادرکنندگان می‌توانند از برنامه‌ها و پروژه‌های همکاری اقتصادی با سازمان‌های بین‌المللی بهره‌برداری کنند تا تجارت خارجی خود را تسهیل کنند.

تحقیق و توسعه (R&D) برای بهبود کیفیت محصولات: با توجه به رقابت شدید در بازار جهانی، نیاز به بهبود کیفیت محصولات فولادی داخلی برای رقابت با محصولات کشورهای پیشرفته وجود دارد. این امر از طریق نوآوری در تولید و بهبود تکنولوژی تولید میسر است.

پایش و تحلیل دقیق بازار: واردکنندگان و صادرکنندگان باید به طور مداوم شرایط بازار و روندهای اقتصادی جهانی و داخلی را پایش کنند تا بتوانند تصمیمات استراتژیک بهتری بگیرند.

با اتخاذ این استراتژی‌ها و پیشنهادات کاربردی، واردکنندگان و صادرکنندگان فلزات فولادی می‌توانند ریسک‌های اقتصادی و تجاری خود را کاهش دهند و در عین حال با بهره‌گیری از فرصت‌های بازار، سودآوری خود را افزایش دهند. همچنین، همکاری نزدیک‌تر با دولت برای ایجاد شرایط مساعد اقتصادی و تجاری می‌تواند به توسعه صنعت فولاد کشور کمک کند.

منابع

- ✓ ابونوری، اسمعیل، واعظی، حمیده سادات، (۱۴۰۰)، ساختار انحصاری و برآورد هزینه‌های اجتماعی ناشی از آن در صنعت فولاد ایران، فصلنامه علمی پژوهش‌های اقتصاد صنعتی، دوره ۵، شماره ۱۷، صص ۱۱-۲۸.
- ✓ باوی، علی، نظری، حمیدرضا، (۱۴۰۲)، نقش و بررسی اهمیت صادرات مقاطع فولادی در توسعه اقتصادی و بازرگانی، دومین کنگره بین‌المللی مدیریت، اقتصاد، علوم انسانی و توسعه کسب و کار.

- ✓ ثانوی فرد، رسول، احمدی، محمد، حمیدی زاده، علی، (۱۴۰۰)، *ارایه مدل تصمیم به صادرات در صنعت فولاد، فصلنامه مطالعات مدیریت راهبردی، دوره ۱۲، شماره ۴۸، صص ۱۹۱-۲۰۵.*
- ✓ سعید، ودادی، کلانتر، امیر، علی، سیف الدین، عباس، ملکی، (۱۳۹۷)، *آینده صادرات نفت و گاز ایران براساس تحلیل وابستگی انرژی شاخص (NEID) بازارهای استراتژیک به واردات در سال ۲۰۱۵ و دو افق زمانی ۲۰۲۰ و ۲۰۳۰، فصلنامه راهبرد اقتصادی، دوره ۷، شماره ۲۵، صص ۱۴۳-۱۷۳.*
- ✓ نقیبه بیدختی، جواد، (۱۴۰۳)، *عوامل موثر در صادرات محصولات فولادی، بیستمین کنفرانس ملی اقتصاد، مدیریت و حسابداری، شیروان.*
- ✓ Martha, C., Rodríguez-Villalobos, J., García-Martínez, G, Mata-amarena, R. (2018). Economies of Scale and Minimization of the Cost: Evidence from a Manufacturing company". *Journal of Eastern Europe Research in Business and Economics*, 2018, 16. <http://ibimapublishing.com/articles/JEERB E/2018/128823>
- ✓ Qazzafi, Sheikh. (2024). *Export and Import Dynamics: Exploring the Process, Risks, and Challenges in International Trade*. 12. 2455-6211.
- ✓ Wild, K. L., & Wild, J. J. (2021). *International Business: The Challenges of Globalization Ninth Edition*. Essex: Pearson Education Limited.